

תוצאות חיים

שיעור מפי מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א – פוסק עדת תימן

גליון 80

יו"ל ע"ו התאחדות בני הישיבות ובסיוע מוסדות יד מהרי"ץ

נושאי השיעור: א. חילוקי דעות האם היזק עין הרע יכול לעבור דרך משקפיים – דעת החזו"א שאין היזק עין הרע בבני ברק – כמה מגדולי הדור שחששו להיזק עין הרע – כיצד נחרבה ירושלים וביאור בזה – דברי הגר"ח ק בענין ההלכות שנאמרו משום עין הרע.

ב. מעשים נפלאים בענין הבטחתו של החזו"א שלא יפלו טילים בבני ברק – גדר הבטחה זו ועד מתי אפשר לסמוך עליה – ומסקנת מרן שליט"א.

ג. חידוש הברכת אהרון שרב ושמואל בגמ' נחלקו האם הכלל של 'כל פסוקא' הוא מדאו' או מדרבנן קושיות מרן שליט"א ע"ד.

[זכוכית מגדלת] שמרכזת את החום, ושורפת. ולכן ראוי להזהר בחלון היוצא לרשות הרבים לעיני כל העם. ה' ישמור את עיני כל עם ישראל לעד. עכ"ד. ונראה שאם הדובב משרים היה רואה את דברי ספר הברית היה חוזר בו, שהרי כתב את דבריו מסברת עצמו. ומש"כ שכעין זה מבואר בשו"ת אבקת רוכל, לא ברור מה כוונתו שלכאו' זה לא דומה כלל.

חורבן ירושלים ע"י עין הרע והאם קיים היזק עין הרע בבני ברק

בספר דביר קדשו פ' בלק כתוב על חכם אחד, שנכנס להגר"ח קניבסקי ושאל אותו האם יש לחשוש בדורנו לעין הרע. וענה לו הגר"ח ק בבת שחוק, האם הינך גביר גדול שאתה חושש... והמשיך לשאול, ואם אני בכ"ז חושש האם יש איזה מקום לחשוש בדורנו. וענה לו הגר"ח ק, מקובלים אנחנו ממרן החזו"א שבבני ברק לא שולט עין הרע. ע"כ.

ומצד שני הסטייפלר מאוד הקפיד על עין הרע וכן הגרא"ל שטיינמן שכשנכנסו אליו ואמרו לו שאומרים בשם החזו"א שבבני ברק לא צריכים לחשוש לעין הרע כי לא בה שולט ענין הרע, הרב שטיינמן התפלא מאוד ואמר, עיננו הראות דבר יום ביומו הרבה אנשים ניזוקים מזה מאוד, כמעט רוב הצרות שיש היום הם רק על ידי עין הרע, ועל כורחך שמה שאמר החזו"א זה בזמנו שבחיי הגינה זכותו על כל בני העיר, אבל בזמננו הדברים לא אמורים.

הגר"ש וואזנר שהגיע לגיל מאה רצו לעשות פרסום ולא הסכים שחשש לעין הרע.

אנחנו לקראת יז' בתמוז, [יהי רצון שלא יהיה וק"ו שלא יהיה ט' באב שכמו שלא היה לנו את ל"ג בעומר, כן הקב"ה לא יתן לנו את ט' באב]. ובמדרש תנחומא כתוב שלא חרבה ירושלים אלא בשביל עין הרע, שנאמר "הזאת העיר כי אמרו כלילת יופי משוש לכל הארץ". מכיון שאנשים אמרו הזאת העיר... בהתפעלות עשו עין הרע על ירושלים לכן היא נחרבה. ופירוש הדברים הוא מכיון שלא עשו מצוות אז לא היה מה שיגן שלא יהיה עין הרע, שהרי כתוב בפסיקתא שעברו על כל עשרת הדברות, עד שהקב"ה אמר לפחות תשמרו שבת וירושלים לא תחרב. וגם לזה לא שמעו וזה מה שגרם לחרבן. אלא שבפועל החרבן נהיה ע"י עין הרע, שלא היתה הגנה.

ולכן אומר החזו"א שבבני ברק עיר מלאה תורה, אין עין הרע.

א.

האם היזק של העין הרע עובר דרך משקפיים – בשם גדולי התורה אומרים שבבני ברק לא יפלו פצצות טילים.
עוד דבר אומרים, והוא לא כ"כ מפורסם, שבבני ברק לא שולט עין הרע.

דברנו שיעור מוצש"ק פ' חוקת ובלק, על הכח של עין הרע שהוא כמו ארס של נחש. ושאל אותי נכדי, הבה"ח מרדכי תם הי"ו, האם עין הרע יכול לעבור דרך משקפיים, שיתכן לומר שהזכוכית שבמשקפיים חוסמת את העין הרע, ואמרת לך ששל ידי משקפיים גם כן עובר העין הרע. אבל אח"כ שהסתכלתי בספרים, ראיתי שיש בזה חילוקי דעות, בחוש"מ ס' קנד ס"ד בפתחי תשובה ס"ק ט"ו הביא תשובת אבקת רוכל [למרן הבי"ן] ס' ככא וז"ל ראובן רוצה לפתוח חלון על גינתו של שמעון, ומניח לפניו שמשות של זכוכית, והלה מעכב עליו משום היזק ראייה, מפני שמחיצה של זכוכית ברוב הימים נשברת. ועוד טען שמעון, שהיום או מחר ירצה לבנות בגינתו בעד החלון. וראובן מעכב עליו מפני שמאפיל על חלונו, ואם יכתוב לו שטר, אולי יאבד. והשיב נראה דטענה דהיזק ראייה אינה טענה, מפני שמחיצה של זכוכית הוה מחיצה להיזק ראייה, שהרי חוצצת ומפסקת היא בפני העין, והוא שתהיה סתומה יפה, ולא ישאר בה שום נקב שיהיה בו היזק ראייה, ואין לחוש שמא ברוב הימים ישברו, שהרי במחיצת קנים מספיק למנוע היזק, כמ"ש הרמב"ם בפ"ב משכנים הט"ו, וכו' ויעו"ש שהאריך. וכתב בפתחי תשובה על דברי מרן הבי"ו בזה"ל, נראה ברור שהמחיצה של זכוכית שהזכיר מרן ז"ל אינו כמו שלנו שיכולין להביט דרך הזכוכית להלן, וכו', הזכוכית שבזמנו היה חוצץ בפני העין רק היה מביא אורה, אבל בזכוכית שלנו, ודאי דיש בו היזק ראייה. וצ"ע. ע"כ. הפתחי תשובה מבאר, שהבי"ו דיבר על זכוכית שאי אפשר לראות דרכה.

דבוב משרים ח"א ס' קכד כתוב, שאם שמים מחיצה של זכוכית לא שולט עין הרע. נפק"מ שאם מרכיבים משקפיים חשיב מחיצה ולא מזיק. ע"כ. פלא עצום.

חושבנו שנשמט לבעל הדובב משרים מש"כ בספר הברית וז"ל, ידוע תדע דבר נפלא כי אם יותן עין הרע דרך חלון הזכוכית יותר מסוכן, ופועל רע יותר עם גם אם היה מגיע על ידי עין רעה בלא חלון, כמו ששמש עובר דרך זכוכית הגבנונים

בש"ע ס' קמא ס"ו הל' קריאת ס"ת כתוב בזה"ל, יכולים לקרות שני אחים זה אחר זה, והבן אחר האב, ואין מניחים אלא בשביל עין הרע. ע"כ. ובאו ושאלו את הגר"ק, האם בבני ברק יהיה מותר לעלות שני אחים זה אחר זה, שהרי אין עין הרע. [לתמנים מותר בכל מקום מכיון שבדבר זה לא חששו לזה]. וענה הגר"ק, מה שכתוב בש"ע צריך לקיים, ואין לשנות. עכ"ד. וצריך להבין שהרי אם אין עין הרע אין בעיה לעלות שני אחים בזה אחר זה. וחושבני שכוונת הדברים היא שכל מה שהחז"א אמר שאין עין הרע זה עין הרע שבין האנשים וכדו', אבל מה שכתוב מפורש בש"ע שיש בו עין הרע לזה כן צריך לחשוש, שלא רצה החז"א לגזור ע"ז. אומנם צריך להבין האם מה שהחז"א אמר שאין עין הרע זה בזכותו או בזכות התורה.

ב.

הבטחת החז"א שלא יפלו טילים בבני ברק ועד מתי אפשר לסמוך על הבטחה זו

וראיתי כמה מקורות בענין זה. בזמנו היה הפגזות בבני ברק ולא היו מקלטים, והיו בורחים לפרדסים ובספר מעשה אי"ש ח"א דף קעג מובא שפעם אחת בזמן התפילה התקרב אדם אחד מאחורי החז"א לשמוע מה הוא מתפלל, ושמע שהחז"א אמר "אני גוזר שאת בני ברק לא יפציצו".

עוד ראיתי כתוב שבמלחמת המפרץ [שנת תשנא], הורה הגר"ח קנייבסקי בבני ברק לא לחבוש מסכות גז, כיון שבבני ברק לא יפלו טילים, ואחד חכם בעיניו שאלו מה הרב יעשה אם יפול טיל בבני ברק, ענה לו הגר"ח בזה"ל, 'אז ידעו כולם שאני לא יודע כלום ושאינן בדברי ממש, ויפסיקו לבוא אלי, וכך אוכל ללמוד במנוחה'. ע"כ.

אפשר להבין את תשובת הגר"ח כפשוטו, שיתכן שיטעה אבל מי שמבין ידוע שאמר זאת לרוב ענוותנותו הגדולה.

הרב נתן איינפלד [היה ראש ישיבה בבאר שבע] סיפר, היו אנשים יושבים בחדר אטום בחרדה עד שהיו שומעים את צפירת ההרגעה. אומנם לא כמו בתל אביב "בחוף תשכל חרב" בבני ברק היה מתקיים "מחדרים אימה". ונכנס להגר"ח לקבל ממנו ברכה שהוצרך לטוס לארה"ב וראה את עיני הגר"ח אדומות מוקפות כעין טבעות שחורות הרגילות להראות עקב נדודי שינה. הרהיב עוז לשאול את הגר"ח סיבת הדבר ואמר לו, רבים שאלו אותי ולא עניתי אבל לך אני יכול לגלות, אני הבטחתי שלא יפלו טילים בבני ברק, ולכן אני חייב להתפלל, לעמוד בהבטחתי. אז אני ישן פחות ומתפלל יותר מהרגיל.

עוד ראיתי כתוב שבימי ההפגזות שהיו פצצות בתל אביב, שמעו את ההדים בבני ברק היטב, אחרי תפילת ערבית, בירכו על הלבנה החז"א נסע עיניו למרום, הביט על הלבנה ואמר לעומדים על ידו, 'בחודש הזה לא יפלו פצצות בבני ברק'. הרב לוויין, נכנס לבית החז"א ושאל ממתי הרב מתנהג במופתים והחז"א השיב לי בחיך סלחני, "הילדים מפחדים מצוה לנחמם... ע"כ את תשובת החז"א צריך להבין. דהיינו, החז"א מתכוון לומר לרב לוין, אתה לא מבין... ונאלץ לומר לו מה שאמר, וכבר מחבר הספר רמז לזה, שכתב שהחז"א השיב 'בחיך סלחני' והחז"א רק לא רצה לייחס הגדולה לעצמו.

אומנם, דעת הרב שך היתה שונה, שכשבאו לספר לרב שך שנופלים פצצות מסביב לבני ברק, ובבני ברק לא נופל פצצות. המספר היה שמח וצוהל, שלא נופל פצצות בבני ברק. ושאל

אותו הרב שך, מה אתה שמח וענה לו, שהטילים נופלים מסביב לבני ברק אמר לו הרב שך, זכות התורה שלנו לצערנו היא רק בבני ברק, ואילו היינו יותר מחוזקים בתורה היה הכח משפיע גם מסביב לבני ברק.

וזה לא מספיק שלא נופל טילים בבני ברק, אנחנו צריכים שהתורה שלנו תגן גם על הסביבה. ואילו נחלש גם בגבולות העיר זה לא ישפיע. עכ"ד.

מסקנת מרן שליט"א למעשה בעניין החז"א

נמצא, שלא פשוט לומר שהחז"א הבטיח שלא יפלו טילים, וזהו חובתינו להמשיך להתחזק בלמוד התורה, וזהו חובתינו להמשיך להתחזק בלמוד התורה, כדי שלא יפלו טילים. וכן הגר"ח, הוצרך להתפלל יותר כדי שלא יפלו טילים.

סוף דבר חושבני שכשיש טילים בבני ברק לא צריך לבטל תלמוד תורה של רבים וכדו', אבל סתם לסמוך על הנס, זה לא, אומנם לא צריך להכנס לפחד. אבל בכ"ז צריך להזהר, שמא יגרום החטא, ובפרט שהיום בבני ברק יש מחלוקות, ומוכרים מכשירים לא טובים. רח"ל.

ג.

חידוש של הברכת אהרון בכלל כל פסוקא דלא פסקיה משה וקושיות מרן שליט"א ע"ד

עד עכשיו דברנו דברים מסביב לתורה, עכשיו נלמד משהו 'בתוך התורה'.

ישנו כלל שדברנו עליו הרבה, והיא כל פסוקא/פרשה דלא פסקיה משה אנו לא פסקינו. ויש לדון האם מקור הדין הוא מדאו', או שהוא מדרבנן. ובספר ברכת אהרון (מס' ברכות מאמר צה) כתוב, נסתפקתי הא דאמרי כל פרשה או כל פסוקא דלא פסקיה משה וכו' האם יש בזה איסור תורה, או שזה איסור דרבנן, פשטות לשון הש"ס בברכות (יב:) שכתוב גמירא כל פרשה דלא פסקיה משה וכו', משמע לכאור', שהיא מן התורה, שלשון 'גמירי', הוא הלכה למשה מסיני וכו', והביא ראיות לכך, והביא עוד (שישנם הסוברים), שזהו לא כלל מוחלט, שהרי כתוב בגמ' 'גמירי' מעלין בקודש ואין מורידין, וזה ודאי לא הל"מ, וחזר בו הברכות אהרון ואמר שאין ראייה מדיוק הגמ', אבל כתב לחדש חידוש עצום שרב ושמואל שנחלקו בגמ' (מגילה לב:) האם דולג או פוסק מחלוקתם תלויה בנידון זה, רב שסובר 'דולג' (לא פסקינו), סובר שבכלל של כל פסוקא וכו' הוא מדאו', ולכן לא חשש נכנסים והיוצאים ושמואל מיקל סובר, שהכלל הוא מדרבנן, ולכן מעדיף לחשוש לנכנסים והיוצאים.

ולפ"ד יוצא, פלא עצום, שרב סובר שהכלל שכל פסוקא וכו' הוא מן התורה, והרי נפסקה ההלכה כמו רב שדולג וא"כ איך יתכן שלא הוזכרה הלכה זו לא ברמב"ם, ולא בש"ע ובשלמא אם זה דרבנן, אפ"ל שנשמט להם הלכה מדברי הגמ', (כמו שכתב החז"א), אבל איסור דאו', לא יתכן שישמט להם וחוף מזה, בראשונים כתוב לא כך, שהרשב"א והמאירי מסבירים שהמח' בין רב ושמואל, בסברות, למה יותר לחשוש, האם לכלל של כל פסוקא, או לנכנסים והיוצאים.

ונראה שחידושו יותר מדאי גדול, שהרי כל הפוסקים אומרים כל מיני תירוצים וחילוקים שונים, עד כדי כך שהדברי חיים כותב שההלכה של כל פסוקא וכו' היא הלכה עמומה וסומכים על המנהג שנהגו להתיר. ואם זה איסור דאו', איך יתכן להקל ראש בזה.

ה' ברוך הוא יאיר עינינו במאור תורתו. אכ"ר.